

بلاغت

اندیشنامه جنبش نرم‌افزاری (۱۱)

دانش انسانی اسلامی یا دانش انسانی سکولار؟

تأملی بر تحقق‌پذیری علوم انسانی اسلامی

فهرست

پیشگفتار ۶

فصل اول

علوم انسانی اسلامی یا سکولار؟ ۸

گونه‌شناسی انتقادی برداشت‌های ناصواب از «علوم انسانی اسلامی» ۸

معناداری و معقولیتِ فاعلیت در تولید «علوم انسانی اسلامی» ۱۷

«تصرف‌ناپذیری» و «خودجوشی» روند تکوین علم ۲۰

تاخر تکوین «فلسفه علم» از تکوین خود «علم» ۲۵

کژی‌ها و کاستی‌های نظری «علوم انسانی سکولار» ۲۸

کژی‌ها و کاستی‌های معرفت‌شناختی ۳۰

کژی‌ها و کاستی‌های هستی‌شناختی ۳۳

کژی‌ها و کاستی‌های هنجارشناختی ۳۴

فصل دوم

علوم انسانی اسلامی، امکان یا امتناع؟ ۳۷

حداقل انگاری مضمون و مفاد دین ۳۷

حداقل انگاری مضمون و مفاد دین ۳۸

تفاوت شأن و نامتجانس انگاری دین و علوم انسانی ۴۵

نامتجانس انگاری معرفت‌شناختی دین و علوم انسانی ۴۷

سیالیت دین و سکولار بودن ماهیت علوم انسانی ۵۰

سکولار بودن ماهیت علوم انسانی ۵۳

انسداد باب نقادی و عدم تحقق مصداقی از علوم انسانی اسلامی ۵۸

عدم تحقق و تعیین مصداقی از علوم انسانی اسلامی ۶۲

کتابنامه ۶۴

پیشگفتار

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ بُرْهَانٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ نُورًا مُّبِينًا
ای مردم! همانا برای شما از جانب پروردگارتان برهانی آمده است و ما نوری
روشنگر (قرآن) به سوی شما فرفرستادیم (نساء: ۱۷۴).

سپاس خداوندی را که بشر را به برهان حقانیت وجود ذی جود آخرین فرستاده‌اش و نور روشنی بخش کلام‌الله مجید هدایت کرد و ملت شریف ایران را با هدیه‌ی آسمانی انقلاب اسلامی و حیات در ذیل نعمت ولایت در مسیر رشد و تعالی قرار داد.

انقلاب اسلامی نعمت بی‌بدیلی بود که رهین ملت ایران شد تا مسیر تمدن‌سازی اسلامی و الگو شدن برای جهان بشریت را ببیند و البته در این طریق، راه ناپیموده هنوز زیاد است و نیازمند گام‌هایی استوار و خردورزانه هستیم. اندیشکده‌ی برهان که متشکل از جمعی از فرزندان انقلاب اسلامی است، کانونی است فعال در زمینه‌ی تبیین گفتمان تمدن‌ساز انقلاب اسلامی. تلاش این مؤسسه‌ی اندیشه‌محور بر این است که با تکیه بر سرمایه و استعداد معرفتی-علمی نیروهای فرهیخته‌ی جریان انقلابی و ارزشی، به تبیین گفتمان انقلاب کمک کند و در مسیر تربیت نیروهای فکری تراز انقلاب اسلامی و یا به تعبیری، «مؤمن اندیشه‌ورز جهادی» بکوشد.

موسسه برهان مسیر مطلوب خود را حرکت در چارچوب الگوی امام-امت می‌داند

و بر این اساس، مبنای گفتمان‌سازی جهادگران فکری این اندیشکده بر پایه‌ی تبیین بیانات و دغدغه‌ها و مطالبات سیاسی-فرهنگی حضرت امام (ره) و مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) و تولید پژوهش‌های معرفتی و راهبردی معطوف به این مهم است. اندیشکده‌ی برهان بر آن است که در مسیر یک جهاد فکری و اعتقادی منسجم و متقن با پاسخگویی مستدل و منطقی به پرسش‌ها و مسئله‌های کنونی جامعه، گره‌گشایی از معضلات فکری و نظری و شبهه‌زدایی و تولید تحلیل و تأملات سالم و پالوده از کج‌اندیشی و انحراف، گام بردارد.

اندیشنامه حاضر به مسأله مهم تحول در علوم انسانی و اسلامی سازی آن می‌پردازد. لازم است از زحمات آقای مهدی جمشیدی که در نگارش این اثر مشارکت داشته‌اند، کمال سپاسگزاری به عمل آید.

امید است این اثر، گامی کوچک اما مؤثر در شناخت و تعمیق گفتمان تمدن‌ساز انقلاب اسلامی و بازخوانی اندیشه‌های ناب اسلامی و مورد رضایت پرچمدار هدایت بشر، حضرت ولی‌عصر (عج) قرار گیرد.

محمدحواد اخوان

مدیر اندیشکده برهان